

DAŽNIAUSIAI UŽDUODAMI KLAUSIMAI (DUK)

DĖL ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS, VISUOMENĖS SVEIKATOS IR FARMACIJOS SPECIALISTŲ KOMPETENCIJOS TEIKIANT PIRMĄJĄ MEDICINOS PAGALBĄ APRAŠO

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2025 m. gruodžio 9 d. įsakymo Nr. V-1103 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 11 d. įsakymo Nr. V-450 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigos pirmosios medicinos pagalbos rinkinio aprašo, Pirmosios pagalbos rinkinio aprašo ir Asmens sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijos teikiant pirmąją medicinos pagalbą aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Įsakymas V-1103) nuostatų įgyvendinimo.

KOKS VISUOMENĖS SVEIKATOS SPECIALISTAMS AKTUALUS REGLAMENTAVIMO POKYTIS NUSTATYTAS ĮSAKYMU V-1103?

Įsakymu V-1103 visuomenės sveikatos specialistams nustatyta kompetencija teikiant pirmąją medicinos pagalbą. Iki tol Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. V-450 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigos pirmosios medicinos pagalbos rinkinio aprašo, Pirmosios pagalbos rinkinio aprašo ir Asmens sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijos teikiant pirmąją medicinos pagalbą aprašo patvirtinimo“ buvo nustatyta tik asmens sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencija teikiant pirmąją medicinos pagalbą. Nors Sveikatos sistemos įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad sveikatos priežiūros, farmacijos specialistų ir kitų asmenų, privalančių suteikti pirmąją medicinos pagalbą, sąrašą ir kompetenciją nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

Taigi, šiuo pokyčiu visuomenės sveikatos specialistams, taip pat kaip ir kitiems sveikatos priežiūros specialistams, nustatyta ir apibrėžta aiški kompetencija teikiant pirmąją medicinos pagalbą.

KOKIOS KOMPETENCIJOS NUSTATYTOS VISUOMENĖS SVEIKATOS SPECIALISTAMS TEIKIANT PIRMĄJĄ MEDICINOS PAGALBĄ?

Įsakymu V-1103 visuomenės sveikatos specialistams nustatyta kompetencija:

Nešti traumuotus, sužalotus asmenis

Įvertinti pagrindinius gyvybės požymius (sąmonę, kvėpavimą, širdies veiklą)

Stabdyti išorinį kraujavimą

Tvarstyti žaizdas

Imobilizuoti pažeistą sritį esant lūžimui ar išnirimui

Atlikti pradinį gaivinimą: dirbtinį kvėpavimą, krūtinės ląstos paspaudimus, panaudoti išorinį automatinį defibriliatorių

Suteikti pirmąją pagalbą asmenims, patyrusiems elektros traumą, anafilaksiją, paveiktiems žaibo, ištiktiems saulės ar šilumos smūgio, sušalusiems, skendusiams, užspringusiems, netekusiems sąmonės, apalpusiems, įkąstiems vabzdžio ar gyvūno, apsinuodijusiems, esant krūtinės skausmui, insultui, traukuliams, hipoglikemijai, taip pat asmenims, kuriems ant odos, į akis ar į kvėpavimo takus pateko nuodingųjų ir pavojingų medžiagų

KAIP VISUOMENĖS SVEIKATOS SPECIALISTAI DALYVAUJA PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMO KOORDINAVIME ŠVIETIMO ĮSTAIGOJE?

Vadovaujantis Visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašu*, visuomenės sveikatos specialistas švietimo įstaigoje dalyvauja koordinuojant pirmosios pagalbos teikimą.

Svarbu pažymėti, kad visuomenės sveikatos specialistai švietimo įstaigose ne visada dirba pilnu etatiniu krūviu, kai kuriose mokyklose jų gali nebūti nuolat. Skirtingose savivaldybėse visuomenės sveikatos specialistų organizavimo praktika taip pat gali skirtis – pavyzdžiui, kai kur paslaugos teikiamos mobiliųjų komandų principu. Svarbu užtikrinti, kad pirmoji pagalba švietimo įstaigoje būtų prieinama bet kuriuo metu, nepriklausomai nuo visuomenės sveikatos specialisto buvimo vietoje, taip pat kai kuriais atvejais pirmoji pagalba privalo būti suteikta neatidėliotinai po įvykio.

Galiojančiu teisiniu reguliavimu yra įtvirtinta švietimo teikėjų pedagoginių darbuotojų, laisvųjų mokytojų, mokytojų padėjėjų pareiga nustatyti kritinę būklę, o kritinę būklę nustačius nedelsiant nukentėjusiajam suteikti pirmąją pagalbą ir imtis kitų galimų priemonių žmogaus gyvybei išsaugoti. Šie asmenys pradėdami dirbti, privalo būti išklause pirmosios pagalbos mokymus bei periodiškai atnaujinti žinias pagal teisės aktuose nustatytą tvarką.

Ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose šių įstaigų vadovai turi nustatyti darbuotojų veiksmų mokiniui susirgus ar patyrus traumą įstaigoje ir teisėtų mokinio atstovų informavimo apie įstaigoje patirtą traumą ar ūmų sveikatos sutrikimą ir pirmosios pagalbos organizavimo tvarkas.

Tais atvejais, kai įvykio metu švietimo įstaigoje yra visuomenės sveikatos specialistas, jis esant galimybėms nedelsiant informuojamas apie situaciją ir atvykęs organizuoja pirmosios pagalbos teikimą ir (ar) suteikia pirmąją medicinos pagalbą. Mokiniai taip pat gali kreiptis į visuomenės sveikatos specialisto kabinetą, kuriame suteikiama pirmoji medicinos pagalba.

Be tiesioginio pirmosios medicinos pagalbos teikimo ir pirmosios pagalbos teikimo koordinavimo, visuomenės sveikatos specialistas prisideda prie saugios ugdymo aplinkos kūrimo:

- organizuoja pirmosios pagalbos mokymus mokyklos bendruomenei;
- inicijuoja vidaus tvarkų atnaujinimą.

Taigi, visuomenės sveikatos specialistas švietimo įstaigoje atlieka svarbų vaidmenį organizuojant pirmosios pagalbos teikimą, koordinuojant nustatytų tvarkų įgyvendinimą ir bendradarbiaujant su mokyklos bendruomene.

*Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-1035/ISAK-2680 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

